

HALLINTOVALIOKUNNAN MIETINTÖ 26/2001 vp

Hallituksen esitys laiksi turvallisuusselvityksistä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 3 päivänä toukokuuta 2001 lähettänyt hallintovaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi turvallisuusselvityksistä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 43/2001 vp).

Lausunto

Eduskunnan päätöksen mukaisesti perustuslakivaliokunta on antanut asiasta lausunnon (PeVL 21/2001 vp), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Risto Eerola ja lainsäädäntöneuvos Leena Vettenranta, oikeusministeriö
- poliisitarkastaja Seppo Juvonen, sisäasiainministeriö
- vanhempi hallitussihteeri Timo Turkki, puolustusministeriö
- osastopäällikkö Matti Simola, suojelupoliisi

- kommodori Hanno Strang ja lakimies Jari Peltonen, pääesikunta
- tietosuojavaltuutettu Reijo Aarnio
- lääninpoliisijohtaja Erkki Haikola, Oulun lääninhallitus
- komisario Jukka Mäkelä, Helsingin kihlakunnan poliisilaitos
- työmarkkinalakimies Ritva Liivala, Kunnallinen työmarkkinalaitos
- head of corporate security Jaakko Häyhtiö, Nokia Oyj
- lakimies Timo Koskinen, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- asiamies Jyrki Hollmén, Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto ry
- lainopillinen asiamies Tytti Peltonen, Suomen Yrittäjät ry
- lakimies Heikki Sipiläinen, Valtion yhteisjärjestö VTY ry
- professori Timo Konstari.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut
— F-Secure Oy.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki turvallisuusselvityksistä. Turvallisuusselvityksellä korvattaisiin nykyinen luotettavuuslausuntojen antaminen. Turvallisuusselvityksiä olisi kolme eri muotoa. Perusmuotoinen turvallisuusselvi-

tys vastaisi lähinnä nykyistä luotettavuuslausunnon antamista ja suppea turvallisuusselvitys puolestaan sitä lausuntoa, joka annetaan henkilön oikeudesta päästä tiettyyn paikkaan tai tilaan. Näiden lisäksi ehdotetaan laissa säädettä-

väksi myös mahdollisuudesta tehdä tietyissä tapauksissa laaja turvallisuusselvitys.

Ehdotetun lain soveltamisala kattaisi virkaan tai tehtävään hakeutuvasta, tehtävään tai koulutukseen otettavasta taikka virkaa tai tehtävää jo hoitavasta tehtävät turvallisuusselvitykset. Turvallisuusselvityksen avulla suojattaisiin laissa lueteltuja julkisia etuja sekä eräissä tapauksissa myös yksityisiä taloudellisia etuja. Erikseen turvallisuusselvityksen tekemistä koskevassa sääntelyssä huomioitaisiin ne velvoitteet, jotka johduvat Suomen kansainvälisistä sitoumuksista.

Suojelupoliisi päättäisi perusmuotoisen turvallisuusselvityksen tekemisestä. Jos turvallisuusselvityksen hakija kuuluisi kuitenkin puolustushallinnon alaan, toimivalta turvallisuusselvityksen tekemiseen kuuluisi pääesikunnalle.

Ehdotetussa laissa yksilöitäisiin tyhjentävästi ne rekisterit, joihin sisältyviä tietoja turvallisuusselvityksen tekemisessä saisi käyttää. Niin ikään laissa lueteltaisiin tyhjentävästi ne tahot, jotka voisivat tulla kyseeseen turvallisuusselvityksen hakijoina. Hakijalle asetettaisiin laissa useita sekä selvitysmenettelyyn että itse selvityksen käyttämiseen liittyviä velvollisuuksia. Ehdotetussa laissa ei säädettäisi viranomaisen oikeudesta saada tietoja eri rekistereistä, vaan tämä jäisi edelleen näitä rekistereitä koskevan erityislainsäädännön varaan. Niin ikään myös rekisteröidyn tarkastusoikeutta koskevat säännökset sisältyisivät edelleen rekistereitä koskeviin erityislakeihin.

Ehdotetun lain mukaan turvallisuusselvityksen tekemiseen vaadittaisiin menettelyn kohteena olevan henkilön suostumus. Henkilöllä olisi aina oikeus saada toimivaltaiselta viranomaiselta tieto siitä, onko hänestä tehty turvallisuusselvitys tiettyä tehtävää varten. Henkilö, josta turvallisuusselvitys on tehty, saisi viranomaiselta myös tietää selvityksen hänestä sisältämät tiedot. Tietoa ei kuitenkaan olisi oikeus saada, jos

se on peräisin rekisteristä, johon rekisteröidyllä ei ole tarkastusoikeutta.

Laaja turvallisuusselvitys liittyisi niihin valtion viranomaisissa oleviin tehtäviin, jotka kuuluisivat turvallisuusluokituksen mukaiseen ensimmäiseen turvallisuusluokkaan. Turvallisuusluokitus voitaisiin puolestaan ottaa käyttöön valtioneuvoston asetuksella. Laajan turvallisuusselvityksen erottaisi perusmuotoisesta turvallisuusselvityksestä se, että siinä voitaisiin selvittää myös henkilön taloudellisiin olosuhteisiin liittyviä asioita. Tietyissä tapauksissa laaja turvallisuusselvitys olisi mahdollista ulottaa myös henkilön läheisiin. Erityisenä oikeusturvakeinona laajaan turvallisuusselvitykseen liittyisi henkilön oikeus tarkastaa häntä koskevat tiedot ja esittää niitä koskevat huomautuksensa ennen kuin selvitys annetaan hakijalle. Tätä oikeutta koskisi sama poikkeus kuin perusmuotoisen turvallisuusselvityksen tiedonsaantioikeutta.

Suppean turvallisuusselvityksen tarkoituksena olisi selvittää, voidaanko henkilölle työtehtävissään järjestää oikeus päästä laissa yksilöityyn paikkaan tai tilaan. Suppean turvallisuusselvityksen tekisi pääsääntöisesti kihlakunnan poliisilaitos. Jos laissa mainittu paikka tai tila olisi puolustusvoimien hallinnassa, suppean turvallisuusselvityksen tekisi kuitenkin pääesikunta. Suppean turvallisuusselvityksen tekemisessä voitaisiin käyttää huomattavasti vähemmän eri rekistereitä kuin perusmuotoisessa turvallisuusselvityksessä.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi myös poliisin henkilörekistereistä annettua lakia, poliisin tehtävien suorittamisesta puolustusvoimissa annettua lakia, rikosrekisterilakia, ulosottolakia, liiketoimintakiellosta annettua lakia ja ulkomaalaisrekisteristä annettua lakia.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan noin puolen vuoden kuluttua siitä, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

*Yleisperustelut**Yleistä*

Uudistuksen keskeisenä tavoitteena on säännellä turvallisuuselvityksiä koskeva menettely nykyistä täsmällisemmin ja tehdä siitä tällä tavoin avoimempi sekä parantaa selvityksen kohteena olevan henkilön oikeusturvaa. Turvallisuuselvitysten tarkoituksena on parantaa mahdollisuuksia ennakolta estää laissa luetteluihin etuihin kohdistuvat vakavat rikokset. Tällaisia suojattavia etuja ovat lähinnä valtion ulkoinen ja sisäinen turvallisuus, Suomen kansainväliset suhteet sekä julkinen talous. Yksityisen hakemuksesta turvallisuuselvitys voitaisiin tehdä, jos selvityksen tarkoituksena olisi suojata yksityisen huomattavan arvokasta liike- tai ammattisalaisuutta tai muuta siihen rinnastettavaa erittäin merkittävää yksityistä taloudellista etua. Lisäksi turvallisuuselvitys olisi mahdollista tehdä, jos sillä voitaisiin suojata mainittujen etujen kannalta erittäin merkittävää tietoturvallisuutta. Turvallisuuselvityksillä on tarkoitus korvata niin sanottujen luotettavuuslausuntojen antaminen, jolla menettelyllä nykyisin selvitetään henkilön luotettavuutta tiettyyn tehtävään.

Turvallisuuselvityksiä koskevilla säännöksissä on sovittava yhteen valtion ja yhteiskunnan toiminnan kannalta tärkeiden organisaatioiden turvallisuusedut sekä yksilön tietosuojan vaatimukset. Lakiehdotuksessa onkin huomioitu perusoikeuksien, yksilön oikeusturvan, avoimuuden ja tietosuojalainsäädännön henkilötietojen käsittelylle asettamat edellytykset.

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä tästä mietinnöstä ilmenevin kannanotoin ja muutosehdotuksin. Valiokunnan huomautukset ja muutosehdotukset kohdistuvat ainoastaan säädettävään lakiin turvallisuuselvityksistä.

*Yksityiskohtaiset perustelut***1. Laki turvallisuuselvityksistä***1 luku. Yleiset säännökset*

2 §. *Lain tarkoitus.* Valiokunta ehdottaa 2 §:n johdantokappaleessa käytettäväksi ilmaisua "henkilötietojen suoja" henkilön tietosuojan asemasta.

3 §. *Rajoitussäännös.* Lakiehdotuksen 3 §:n toisen virkkeen mukaan toimivaltuuksia käytettäessä ei kenenkään yksityiselämän suojaan saa puuttua enempää kuin on ehdottoman välttämätöntä. Hallintovaliokunta ehdottaa pykälästä poistettavaksi sanan "ehdottoman".

2 luku. Perusmuotoinen turvallisuuselvitys

4 §. *Hakija.* Lakiehdotuksen 4 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan myös kunta ja kuntayhtymä voisivat hakea perusmuotoista turvallisuuselvitystä suojelupoliisilta. Valiokunta pitää lähtökohtaisesti näitä tilanteita harvinaisina ja poikkeuksellisina. Saadakseen turvallisuuselvityksen kunnan tai kuntayhtymän tulee pystyä osoittamaan, että säädettävän lain 2 §:ssä asetetut edellytykset täyttyvät. Näistä merkitykselliseksi voidaan arvioida lähinnä julkisen talouden suojaaminen.

5 §. *Toimivaltainen viranomainen.* Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan huomauttanut 5 §:n viimeisen virkkeen perusteella jäävän mahdolliseksi, että turvallisuuselvityksen tekemisestä siinä tarkoitetuissa tilanteissa päättää joko suojelupoliisi tai pääesikunta. Hallintovaliokunta ehdottaa 5 §:n muuttamista siten, että toimivaltainen viranomainen ilmenee laista yksiselitteisesti. Pykälä kuuluu uudelleen muotoiltuna seuraavasti: "Turvallisuuselvityksen tekemisestä päättää suojelupoliisi. Turvallisuuselvityksen tekemisestä päättää kuitenkin pääesikunta, jos hakija kuuluu puolustushallinnon

alaan tai (poist.) hoitaa puolustushallinnon antamaa tehtävää."

6 §. *Turvallisuusselvityksen tekemisen edellytykset.* Valiokunta ehdottaa, että 6 §:n 2 momentissa käytetään käsitettä "henkilötietojen suoja" rekisteröidyn tietosuojan asemasta.

8 §. *Turvallisuusselvityksen tekeminen.* Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan huomauttanut, että rikosilmoituksia saatetaan tehdä myös kevyesti ja asiattomasti ja että rikosilmoitushakemiston käyttämisestä voi seurata perusteettoman tiedon sisällyttäminen turvallisuusselvitykseen. Tämän vuoksi valiokunta on pitänyt aiheellisenä, että sääntelyä rikosilmoitushakemiston käytöstä turvallisuusselvityksen tekemiseksi vielä täsmennetään ja tiukennetaan.

Hallintovaliokunta katsoo, että sääntelyä on perustuslakivaliokunnan huomautuksen mukaisesti aihetta tarkentaa. Hallintovaliokunta ehdottaa, että tämä tehdään lisäämällä pykälään uusi 2 momentti, jolloin nykyiset 2—4 momentti siirtyvät 3—5 momentiksi. Tällainen tarkennus edellyttää muutosta myös lakiehdotuksen 10 §:ään.

Lisäksi hallintovaliokunta ehdottaa 8 §:ään tarkennusta sen estämiseksi, että tuomiolauselmajärjestelmästä olisi saatavissa tietoja, jotka olisi asiaa koskevien erityissäännösten nojalla rikosrekisteristä jo poistettu. Tämä muutos ehdotetaan kuitenkin kirjoitettavaksi niin, ettei mitään rekisteriä mainita erikseen nimeltä. Näin säännös soveltuisi sellaisenaan esimerkiksi sellaiseen tilanteeseen, että sakon täytäntöönpanoa koskevassa lainsäädännössä tulevaisuudessa perustettaisiin sakkorekisteri ja että myös sen tietoja säädettäisiin mahdolliseksi käyttää turvallisuusselvityksiä tehtäessä.

Hallintovaliokunnan ehdottamassa muodossa 8 §:n uusi 2 momentti kuuluu seuraavasti: "*Poliisiasiain tietojärjestelmään kuuluvaan rikosilmoitushakemistoon sisältyvää tietoa saa käyttää vain, jollei rikosilmoitusta ole syytä epäillä perusteettomaksi. Tällaista tietoa käytettäessä on tarkastettava, missä vaiheessa asian käsittely silloin on. Tuomiolauselmajärjestelmään si-*

sältyvää tietoa ei saa käyttää, jos vastaava tieto on sitä koskevan lain säännöksen nojalla poistettu muusta 1 momentissa mainitusta rekisteristä."

10 §. *Turvallisuusselvityksen tuloksesta ilmoittaminen.* Valiokunta ehdottaa, että keskeneräisiä rikosasioita koskevien tietojen ilmoittamisesta säädetään 10 §:n 1 momentissa. Tällöin on lainsäädäntöteknisesti selvintä erottaa hallituksen esityksen 10 §:n 1 momentin viimeinen virke omaksi momentikseen, jolloin lakiehdotuksen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi.

Hallintovaliokunnan ehdottama uusi 1 momentti kuuluu seuraavasti: "*Turvallisuusselvitys annetaan hakijalle kirjallisesti. Turvallisuusselvitykseen otetaan vain ne tiedot, jotka yksittäistapauksessa ovat tarpeen selvityksen tarkoituksen saavuttamiseksi. Sisällytettäessä turvallisuusselvitykseen tieto keskeneräisestä rikosasiasta on samalla ilmoitettava, missä vaiheessa asian käsittely silloin on.*"

Perustuslakivaliokunta ei ole lausunnossaan pitänyt asianmukaisena perusteluissa esitettyä mainintaa, jonka mukaan riittävää voisi olla pelkästään sen ilmoittaminen, että henkilöstä on merkintöjä suojelupoliisin rekistereissä.

Hallintovaliokunta katsoo, että yksilöityjen tietojen antaminen vaikeuttaisi suojelupoliisin lakisääteisiä valvontatehtäviä. Saadun selvityksen mukaan luotettavuuslausunnoissa tälläkin hetkellä hakijalle pääsääntöisesti kerrotaan yleisellä tasolla, millaisia merkintöjä suojelupoliisin rekisterissä on tai mihin aihepiiriin ne liittyvät. Hallintovaliokunta toteaa, että sisällytettäessä turvallisuusselvitykseen tietoja suojelupoliisin rekistereistä tulee niiden yksilöinnissä noudattaa vähintään nykyistä käytäntöä.

13 §. *Tiedonsaantioikeus.* Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan katsonut, että tulisi vakavasti arvioida mahdollisuuksia kehittää sääntely sellaiseksi, että pääsääntöisesti myös kohdehenkilö saa itsestään tehdyn turvallisuusselvityksen tai siihen edes sellaisen huomautusoikeuden kuin 16 §:n nojalla koskee laajaa turvallisuusselvitystä.

Saadun selvityksen perusteella hallintovaliokunta toteaa, että kyseessä olevaa tiedonsaanti-oikeutta on harkittu valmistelun aikana erittäin huolellisesti. Tuolloin on päädytty ratkaisuun, jonka mukaan virkavastuulla toimiva toimivaltainen viranomais on velvollinen antamaan selvityksen sisältämät tiedot, jolleivät ne ole peräisin sellaisesta rekisteristä, johon selvityksen kohdehenkilöllä ei ole tarkastusoikeutta. Jos kohdehenkilöllä olisi näissä tapauksissa oikeus saada myös jäljennös itse selvityksestä, paljastaisi jo kyseiseen poikkeussäännökseen vetoaminen, että henkilöstä on annettu tietoja jostakin sellaisesta rekisteristä, johon hänellä ei ole tarkastusoikeutta. Koska tarkastusoikeuden ulkopuolelle jäävien rekistereiden kohdalla henkilöllä ei ole oikeutta saada tietää, onko hänestä ylipäänsä merkintää siellä, merkitsisi mainitun kaltainen jäljennöksen antamisvelvollisuus poikkeuksineen mahdollisuutta osittain kiertää tarkastusoikeutta koskevaa rajoitusta. Tämän vuoksi on päädytty ratkaisuun, jossa toimivaltainen viranomais voi antaa säännöksessä tarkoitettut tiedot joko suullisesti tai laatimalla pyytäjälle säännöksen mukaisen erillisen asiakirjan. Edellä mainituista syistä hallintovaliokunta ei pidä mahdollisena sellaista muutosta, että henkilölle annettaisiin jäljennös itse turvallisuusselvityksestä.

Säännöksessä ei myöskään anneta selvityksen kohdehenkilölle sellaista huomautusoikeutta kuin laajan turvallisuusselvityksen osalta 16 §:ssä. Tämäkin on tietoisien ratkaisujen tulos. Perusmuotoisessa turvallisuusselvityksessä ja suppeassa turvallisuusselvityksessä on kyse yksilöityjen rekisteritietojen tarkistamisesta. Kaikki käytettävissä olevat rekisterit ovat viranomaisrekistereitä, joihin jo tämän vuoksi liittyy tavanomaista suurempi luotettavuus. Laajassa turvallisuusselvityksessä taas menettely rakentuu paljolti erillisen henkilötietoilmoituksen varaan. Tiivistettäessä tällä tavoin saatuja tietoja virhe- ja väärinkäsitysmahdollisuudet ovat aivan toisenlaisia kuin pelkän rekistereissä olevien tietojen tarkastamisen kohdalla. Perusmuotoisen turvallisuusselvityksen ja suppean turvallisuusselvityksen tekeminen tulee todennäköi-

sesti myös määriltään huomattavasti eroamaan laajojen turvallisuusselvitysten tekemisestä, jolloin huomautusoikeuden liittäminen näihin menettelyihin olisi omiaan merkittävästikin viivyttämään esimerkiksi virka- tai työsuhteeseen ottamista. Edellä mainituista syistä hallintovaliokunta ei pidä ainakaan tässä vaiheessa aiheellisenä kohdehenkilön huomautusoikeuden perustamista. Valiokunta edellyttää kuitenkin sisäasiainministeriön ja puolustusministeriön toimialoillaan seuraavan lain toimivuutta. Jos turvallisuusselvitysten tietosisällön oikeellisuudessa käytännössä ilmenee merkittäviä puutteita, on asiaa harkittava uudelleen.

Valiokunta ehdottaa 10 §:ään tehtävien muutosten johdosta 13 §:n 2 momentin viittaussäännöksen muuttamista koskemaan 10 §:n 3 momenttia.

3 luku. Turvallisuusluokitus ja laaja turvallisuusselvitys

14 §. Laaja turvallisuusselvitys. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan katsonut, ettei turvallisuusluokitusta koskevia ratkaisuja ilman erityistä syytä ole aiheellista tehdä säädösmuodossa. Valiokunta on puoltanut ehdotuksen muuttamista niin, että turvallisuusluokituksen käyttöönottamisesta tekee päätöksen valtioneuvosto ja tehtävien turvallisuusluokkiin sijoittamisesta asianomainen ministeriö.

Hallintovaliokunta ehdottaa perustuslakivaliokunnan lausunnon pohjalta 14 §:n 1 ja 3 momentin muuttamista.

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan katsonut lisäksi, ettei ehdotetussa 14 §:n 2 momentissa omaksuttu määrällinen kriteeri välttämättä ole onnistunut turvallisuusluokituksen tarkoituksen kannalta. Valiokunta onkin kiinnittänyt huomiota siihen, pitäisikö sääntelyn lähtökohdaksi omaksua se, että henkilöllä on tehtävässä muutoin kuin satunnaisesti pääsy tarkoitettuihin tietoihin.

Perustuslakivaliokunnan huomautuksen vuoksi hallintovaliokunta ehdottaa 14 §:n 2 momentin ensimmäisen virkkeen kirjoittamista seuraavasti: "Ensimmäiseen turvallisuusluokkaan kuuluvat tehtävät, joissa henkilöllä on *muutoin*

kuin satunnaisesti pääsy vähäistä suurempaan määrää sellaisia salassa pidettäviä tietoja, joiden paljastuminen vakavasti vahingoittaisi 2 §:n 1—3 kohdassa tarkoitettuja etuja."

15 §. Laajan turvallisuus selvityksen tekeminen. Hallintovaliokunta ehdottaa 15 §:n 3 momentin viimeisen virkkeen täsmentämistä osoittamaan, että tältäkin osin kysymys tietojen antamisesta ei oikeudellisenä seikkana riipu kohdehenkilön valinnoista. Valiokunta ehdottaa momentin viimeisen virkkeen hyväksymistä näin kuuluvana: "*Henkilötietoilmoituksessa voidaan tarvittaessa edellyttää annettavaksi myös tietoja 2 momentissa tarkoitetuista taloudellisista sidonnaisuuksista.*"

17 §. Laajan turvallisuus selvityksen ulottaminen läheisiin. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että läheisen määritelmä on pykälän 1 momentissa tyhjentävä. Laajan turvallisuus selvityksen ulottamista läheisiin rajoittaa yksittäistapauksissa myös ehdotettu 3 §:n rajoitussäännös.

5 luku. Erinäiset säännökset

29 §. Tarkemmat säännökset. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan kiinnittänyt huomiota siihen, että puolustusministeriön asetuksella ei ole mahdollista antaa tarkempia säännöksiä 6 §:n 2 momentissa tarkoitetuista ehdoista, vaikka siihen 5 § huomioon ottaen näkyisi olevan tarvetta.

Hallintovaliokunta ehdottaa 29 §:n muuttamista siten, että 2 momentin loppu kuuluu seuraavasti: "...esitettävistä tiedoista (*poist.*), hakumenettelystä sekä 6 §:n 2 momentissa tarkoitetuista ehdoista."

2.—7. lakiehdotukset

Valiokunta ehdottaa 2.—7. lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomina. Yksityiskohtaisten perustelujen osalta valiokunta viittaa hallituksen esityksessä lausuttuun.

Säätämisjärjestys

Perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaan lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä. Perustuslakivaliokunta on tehnyt ensimmäisen lakiehdotuksen osalta muita kuin valtiosääntöoikeudellisia huomautuksia. Hallintovaliokunta on ottanut nämä huomautukset huomioon mahdollisuuksien mukaan.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella hallintovaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että 2.—7. lakiehdotukset hyväksytään muuttamattomina ja

että 1. lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Valiokunnan muutosehdotus).

Valiokunnan muutosehdotus

1.

Laki
turvallisuusselvityksistä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §
(Kuten HE)

2 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on selvityksen kohteena olevan henkilön yksityiselämän suoja ja henkilötietojen suoja huomioon ottaen 1 §:ssä tarkoitettua turvallisuusselvitysmenettelyä käyttämällä parantaa mahdollisuuksia ennakolta estää rikokset, jotka vakavasti vahingoittaisivat:

(1—5 kohta kuten HE)

3 §

Rajoitussäännös

Tämän lain mukaisia toimivaltuuksia saadaan käyttää vain silloin, kun se on välttämättä tarpeen lain tarkoituksen saavuttamiseksi. Toimivaltuuksia käytettäessä ei kenenkään yksityiselämän suojaan saa puuttua enempää kuin on (poist.) välttämätöntä.

2 luku

Perusmuotoinen turvallisuusselvitys

4 §
(Kuten HE)

5 §

Toimivaltainen viranomainen

Turvallisuusselvityksen tekemisestä päättää suojelupoliisi. Turvallisuusselvityksen tekemisestä päättää kuitenkin pääesikunta, jos hakija kuuluu puolustushallinnon alaan tai (poist.) hoitaa puolustushallinnon antamaa tehtävää.

6 §

Turvallisuusselvityksen tekemisen edellytykset

(1 mom. kuten HE)

Turvallisuusselvitys voidaan tehdä 4 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettulle hakijalle vain, jos hakija hyväksyy toimivaltaisen viranomaisen asettamat, rekisteröidyn henkilötietojen suojan ja selvityksen tarkoituksen kannalta tarpeelliset ehdot.

7 §

(Kuten HE)

8 §

Turvallisuusselvityksen tekeminen

(1 mom. kuten HE)

Poliisiasiain tietojärjestelmään kuuluvaan rikosilmoitushakemistoon sisältyvää tietoa saa käyttää vain, jollei rikosilmoitusta ole syytä epäillä perusteettomaksi. Tällaista tietoa käytettäessä on tarkastettava, missä vaiheessa asian käsittely silloin on. Tuomiolauselmajärjestelmään sisältyvää tietoa ei saa käyttää, jos vas-

taava tieto on sitä koskevan lain säännöksen nojalla poistettu muusta 1 momentissa mainitusta rekisteristä. (Uusi 2 mom.)

(3—5 mom. kuten HE:n 2—4 mom.)

9 §
(Kuten HE)

10 §

Turvallisuusselvityksen tuloksesta ilmoittaminen

Turvallisuusselvitys annetaan hakijalle kirjallisesti. Turvallisuusselvitykseen otetaan vain ne tiedot, jotka yksittäistapauksessa ovat tarpeen selvityksen tarkoituksen saavuttamiseksi. *Sisällytettäessä turvallisuusselvitykseen tieto kesken-eräisestä rikosasiasta on samalla ilmoitettava, missä vaiheessa asian käsittely silloin on.*

Turvallisuusselvitykseen ei saa sisällyttää toimivaltaisen viranomaisen arviota selvityksen kohteena olevan henkilön luotettavuudesta tai sopivuudesta virkaan tai tehtävään, ellei 9 §:ssä tarkoitettu valtiosopimus tai muu kansainvälinen velvoite tätä edellytä. (Uusi 2 mom.)

(3 mom. kuten HE:n 2 mom.)

11 ja 12 §
(Kuten HE)

13 §

Tiedonsaantioikeus

(1 mom. kuten HE)

Jos ilmoitus on annettu 10 §:n 3 momentissa tarkoitettussa tapauksessa suullisesti, myös turvallisuusselvityksen hakija voi antaa tiedon ilmoituksesta.

(3 mom. kuten HE)

3 luku

Turvallisuusluokitus ja laaja turvallisuusselvitys

14 §

Turvallisuusluokitus

Valtioneuvosto voi päättää, että nimetyssä valtion viranomaisessa tai sen yksilöidyssä osassa otetaan käyttöön tehtävien turvallisuusluokitus, jos se on välttämättä tarpeen tämän lain tarkoituksen toteuttamiseksi.

Ensimmäiseen turvallisuusluokkaan kuuluvat tehtävät, joissa henkilöllä on *muutoin kuin satunnaisesti* pääsy vähäistä suurempaan määrään sellaisia salassa pidettäviä tietoja, joiden paljastuminen vakavasti vahingoittaisi 2 §:n 1—3 kohdassa tarkoitettuja etuja. Muut tämän lain tarkoituksen kannalta merkitykselliset tehtävät kuuluvat toiseen turvallisuusluokkaan.

Ensimmäiseen ja toiseen turvallisuusluokkaan kuuluvat tehtävät yksilöidään sen ministeriön päätöksellä, jonka hallinnonalaan 1 momentin mukaisesti nimetty viranomainen kuuluu.

15 §

Laajan turvallisuusselvityksen tekeminen

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Laajaan turvallisuusselvitykseen sisältyy henkilötietoilmoitus, jossa selvityksen kohteena oleva henkilö antaa tärkeimmät tiedot itsestään, perhe- ja sukulaisuussuhteistaan, koulutuksesta sekä asuinpaikoistaan ja virka- tai työsuhteistaan enintään kymmenen viimeisen vuoden ajalta. *Henkilötietoilmoituksessa voidaan tarvittaessa edellyttää annettavaksi myös tietoja 2 momentissa tarkoitetuista taloudellisista sidonnaisuuksista.*

16—18 §
(Kuten HE)

4 luku
Suppea turvallisuusselvitys

19—23 §
(Kuten HE)

5 luku
Erinäiset säännökset

24—28 §
(Kuten HE)

29 §
Tarkemmat säännökset

(1 mom. kuten HE)
Puolustusministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä pääesikunnan toimivaltaan kuuluvaa turvallisuusselvitystä haettaessa esitettävistä tiedoista (*poist.*), hakumenettelystä sekä 6 §:n 2 momentissa tarkoitetuista ehdoista.

6 luku
Voimaantulo

30 §
(Kuten HE)

Helsingissä 29 päivänä marraskuuta 2001

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Matti Väistö /kesk
vpj. Pertti Turtiainen /vas
jäs. Nils-Anders Granvik /r
Rakel Hiltunen /sd
Valto Koski /sd
Esko Kurvinen /kok
Lauri Kähkönen /sd
Paula Lehtomäki /kesk

Pekka Nousiainen /kesk
Kirsi Ojansuu /vihr
Heli Paasio /sd
Aulis Ranta-Muotio /kesk
Pekka Ravi /kok
Petri Salo /kok
Arto Seppälä /sd
Jari Vilén /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ossi Lantto.

HaVM 26/2001 vp — HE 43/2001 vp